

Que'm perdonin els joves, pero en les donades literaries que guardo entre'ls molts plec de mes carteres i en l'arxiu ja bastant copiós de ma memoria, veig que hi ha, en favor dels vells, una gran superioritat d'obra, tan en quantitat com en qualitat. Ja sé que ells han treballat més anys, perxó són vells, i que'ls joves tenen encara molt de temps per endevant per fer potser lo que no sapiguem fer els vells, però de lo que té de venir no pot parlar-se'n sense exposar-se a grans fracassos, i després que de l'obra que facin els actuals joves en la seva edat madura, també devem pensar que será judicada amb passió i menyspreu per els joves que'ls succeeixin. I aixís eternament.

Si existeix una divisió més o menys aproximada que parteixi en dos bands els escriptors catalans, baix la base de joves i vells, aquesta divisió deu establir-se conjuntament amb la implantació de la reforma ortogràfica. Tots els qui feren la llur obra amb l'ortografia antiga, deuen considerar-se com a vells, i tots els que s'han criat al calor de les dites reformes, deuen tenir-se com a joves. Aixó no vol dir que tan en un band com en altre, no hi hagi esperits de joves i vells, malgrat l'ortografia, pero és cosa segura i innegable, que si a cada costat hi ha un centenar d'escriptors, els noranta nou se plagen a gracienc dins d'aquesta divisió. Crec que no hi ha altre medi de buscar una linia divisoria més justa o aproximada.

Ara bé; ¿qui hi ha entre'ls vells? Naturalment que entre aquests també s'hi troben esperits més o menys vulgars com en Codolosa, superficials com l'Arús i Arderiu, amanerats com en Pitarra i en Pelai Briz, o conceptuosos i d'estrofes enmotllades com l'Ubach i Vinyeta, encara que tots ells animats per un esperit creador i profundament catalá, mes mireu-vos també quin floret de noms gloriosos, quin estol de mestres ungits per la má del geni de la Poesía i de la Sapiencia. Balaguer, Verdaguer, Guimerá, l'Apeles Mestres, en Mateu, en Llorente, en Querol, els Aguiló, en Collell, l'Aulestia, l'Almirall, en Torres i Bages, en Quintana, els Bartrina, en Blanch i Cortada, l'Anicet de Pagés, en Milá i Fontanals, en Rubió i Ors, l'Oller, en Pin i Soler, els Bofarull, en Vilanova, els Alcover, en Ruir, na Manela dels Herreros, la Victor Catalá, la Massanés, i moltíssims d'altres que tots bé prou sabeu, perque llurs noms no poden esborrar-se per més que faci la mala voluntat de les modernes generacions, llurs noms son com les estrelles del cel, que no pot apagar-les el buf de cap bailet de la terra, per entremaliat que sigui.

¿Es, doncs, que totes aquestes gents son patums, i lo que han escrit coses despreciables?

Entre nosaltres, jo no conec res més ardent ni més patriótic que'ls versos d'en Balaguer escrits entre'ls anys 1850 i 1870. Jo no he llegit res més grandió ni més delicat al ensemps que l'obra tota de Mossén Cinto, ni més pintoresc i lluminós que lo d'en Llorente, ni més noble i elevat que les odes d'en Querol i les d'en Quintana o les poesies de l'Adolf Blanch, ni més intens i filosófic que les d'en Pagés de Puig i les dels Bartrina, ni més esclatant que les d'en Mateu, ni més trágic i ressonant que les d'en Guimerá, ni més humá que la prosa d'en Ruir i la Victor Catalá, d'en Pin i Soler, l'Oller i en Bertrana; ni més verament popular que lo dels Alcover, l'un en vers i l'altre en prosa, lo mateix que'ls quadrets d'en Vilanova, ni hi ha tampoc folkloristes com en Milá i Fontanals, l'Aguiló i en Maspons i Labrés. Tampoc entre'ls joves conec periodistes del tremp del Aldavert, en Franquesa i Gomis, en Roca i Roca, en Pelai Briz amb son *Gay Saber*,